

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Ірина Явна, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2016 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Фінанси і кредит», працює фахівцем з публічних закупівель у Державному науково-дослідному контрольному інституті ветеринарних препаратів та кормових добавок Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів, м. Львів, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівського національного університету природокористування Міністерства освіти і науки України, м. Дубляни, від 28 листопада 2024 року № 302, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Ігоря Яціва, доктора економічних наук, професора, професора кафедри підприємництва та торгівлі Львівського національного університету природокористування;

Рецензентів –

Оксани Агрес, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри фінансів, банківської справи та страхування Львівського національного університету природокористування,

Андрія Верзуна, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту імені професора Є. В. Храпливого Львівського національного університету природокористування;

Офіційних опонентів –

Юрія Лупенка, доктора економічних наук, професора, академіка НААН, директора Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»,

Омеляна Левандівського, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри фінансів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

на засіданні 23 січня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» Ірині Явній на підставі публічного захисту дисертації «Організаційно-економічний механізм

реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств» за спеціальністю 051 Економіка.

Дисертацію виконано у Львівському національному університеті природокористування Міністерства освіти і науки України, м. Дубляни.

Науковий керівник – Володимир Ковалів, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління, економіки та права Львівського національного університету природокористування.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень. Робота присвячена вирішенню наукового завдання щодо формування організаційно-економічного механізму реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств для забезпечення їхнього сталого розвитку та підвищення ефективності діяльності. Дисертанткою удосконалені науково-методичні засади дослідження ефективності реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Розроблено теоретико-методичний підхід до оцінювання цього потенціалу, в основу якого покладено використання інтегрального показника, який дає змогу об'єднати окремі фінансові показники в один загальний. Удосконалені методичні засади розробки стратегії розвитку фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Набув розвитку методичний підхід до процесу формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств на засадах регулятивного впливу держави. Розроблений алгоритм роботи з так званим «мертвим капіталом» – активами, що належать сільськогосподарським підприємствам, але з певних причин не беруть участь у створенні доданої вартості. Сформульовані пропозиції щодо створення системи фондів, спрямованих на підтримку та зміцнення фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Ці та інші результати дослідження мають істотне значення для галузі знань «Соціальні та поведінкові науки». Дисертаційна робота виконана державною мовою з дотриманням вимог щодо оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 (зі змінами).

Здобувачка має дев'ять наукових публікацій за темою дисертації, з них: п'ять статей у наукових фахових виданнях України, чотири публікації в матеріалах науково-практичних конференцій та форумів:

1. Кіслова І. В. Роль та особливості фінансового потенціалу в структурі економічного потенціалу аграрного підприємства. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 3. С. 120-124.

2. Ковалів В., Явна І. Механізм реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств на основі ідеї «спіралі росту». *Аграрна економіка*. 2022. Т. 15, №3-4. С. 101-107.

3. Грубінка І., Колодій А., Явна І. Фінансово-економічні умови формування валютного курсу. *Вісник ЛНУП. Серія «Економіка АПК»*. 2023. № 30. С. 84-88.

4. Явна І.В. Економічна сутність ефективності та її види. *Економіка, фінанси, право: щомісячний інформаційно-аналітичний журнал*. 2023. № 9. С.115-118.

5. Явна І. В., Ковалів В. М. Державне регулювання процесів формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету: економічні науки*. 2024. № 78. С. 101-108.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

1. Ігор Яців, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва та торгівлі Львівського національного університету природокористування. Оцінка позитивна, без зауважень.

2. Юрій Лупенко, доктор економічних наук, професор, академік НААН, директор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки». Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. У дисертації зазначені основні особливості фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств (рис. 1.5, с. 61). Фактично ж наведені особливості сільського господарства, які певним чином впливають на процес формування фінансового потенціалу підприємств галузі. Дискусійним є віднесення до особливостей положення про необхідність управління ризиками. Ця вимога може бути застосована до практично всіх галузей економіки.

2. Аналізуючи джерела фінансування сільськогосподарських підприємств Львівської області, доцільно було розглянути динаміку за останні роки загального обсягу отриманих ними кредитів комерційних банків. Якщо в умовах воєнного стану така інформація недоступна, можна проаналізувати показники кредитування сільськогосподарських підприємств України загалом, використовуючи для цього офіційні дані Національного банку України.

3. У дисертації наведено SWOT-аналіз зовнішніх чинників, що впливають на формування фінансового потенціалу підприємства (табл. 3.1, с. 152). У переліку цих чинників не акцентовано увагу на викликах, пов'язаних з перебуванням України у стані війни. Варто було підкреслити, що окремі можливості пов'язані з євроінтеграційними планами України.

4. Важливою складовою дослідження є розгляд впливу державної підтримки на формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Окремі розглянуті в дисертації елементи механізму використання

бюджетних коштів на фінансування відповідних потреб потребують конкретизації та уточнення з урахуванням реалій, в яких перебувають сільськогосподарські підприємства та економіка країни загалом.

5. З урахуванням назви дисертації бажано було б у аналітичній частині та, можливо, пропозиціях, більше уваги приділити розгляду змісту організаційно-економічного механізму реалізації фінансового потенціалу ... тим більше, що окремі твердження автора у параграфі 1.3 є дискусійними.

3. Омелян Левандівський, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Вивчення впливу міжнародних фінансових ринків на формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств України могло б бути більш детальним. Розгляд змін у міжнародній економічній ситуації, зокрема коливань валютних курсів під час воєнного стану в Україні, інших глобальних фінансових чинників дасть змогу точніше оцінити можливі виклики та шанси для сільськогосподарських підприємств.

2. Враховуючи поточні геополітичні та економічні обставини, варто було розглянути специфіку ризиків, які виникають через зміну економічного середовища в умовах воєнного стану. Зокрема, необхідно було ґрунтовніше висвітлити вплив на фінансовий стан підприємств таких чинників, як інфляція, зміни у фінансовому регулюванні, доступ до кредитних ресурсів, зміна інвестиційної привабливості галузі.

3. У дослідженні варто було приділити більше уваги соціальним аспектам, які є невід'ємною частиною управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. Йдеться про питання соціальної відповідальності підприємств, взаємодії з місцевими громадами. Врахування цих аспектів сприяє фінансовій стабільності сільськогосподарських підприємств, зокрема через вирішення питань оренди землі як складової ресурсного потенціалу, зміцнення іміджу підприємства.

4. Слід було посилити зв'язок розділу 3 дисертації, присвячений вдосконаленню формування та використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств, з організаційно-економічними аспектами діяльності підприємств. Додатковий акцент на впливі організаційно-економічних чинників, таких як оптимізація управлінських процесів, впровадження інноваційних підходів та підвищення ефективності використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів, посилив би системний підхід у дослідженні. Це сприяло б підвищенню прикладного значення роботи для сільськогосподарської галузі.

3. Оксана Агрес, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Львівського національного університету природокористування. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Одним із недоліків дисертаційного дослідження є недостатня увага до практичних механізмів інтеграції розроблених теоретичних положень у реальні умови функціонування сільськогосподарських підприємств. Хоча авторка пропонує детальні концептуальні моделі й методики, їх впровадження вимагає більш конкретизованих рекомендацій щодо адаптації в умовах різнорівневого впливу економічних, соціальних та політичних чинників, а також врахування нестабільності зовнішнього середовища, зокрема в умовах воєнного стану. Даний аспект міг би бути доповнений поглибленим аналізом бар'єрів та ризиків, що виникають під час реалізації розроблених підходів на практиці.

2. Хоча в роботі зазначено важливість державної підтримки, варто було б детальніше проаналізувати вплив макроекономічних факторів, таких як зміни в податковій політиці або зовнішньоекономічна ситуація на фінансовий потенціал сільськогосподарських підприємств.

3. Варто було б більш детально дослідити ринкові тенденції в аграрному секторі та їх взаємозв'язок із фінансовим потенціалом, зокрема в контексті впливу глобальних змін на фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств.

5. Андрій Верзун, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту імені професора Є. В. Храпливого Львівського національного університету природокористування. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Методичний підхід щодо оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств доцільно було б доповнити більш докладним розглядом питань обґрунтування складу показників оцінки фінансового стану як одного з ключових компонентів запропонованого підходу.

2. В аналітичній частині роботи (зокрема, у пп. 2.2) потребує чіткішого розмежування дія чинників зовнішнього та внутрішнього походження на формування фінансового потенціалу підприємства за рахунок різних джерел фінансування.

3. Для аналізування фінансового стану як основи оцінки ефективності використання фінансового потенціалу безпосередньо на мікрорівні було обрано 9 сільськогосподарських підприємств Львівської області. Здобувачеві доцільно було б обґрунтувати методикау здійснення такої вибірки, підтвердити її репрезентативність.

4. У дисертаційній роботі представлено досить цікаві положення щодо оцінювання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств з

використанням інтегрального показника. Проте слід відзначити, що питання критеріальності елементів даного показника потребує додаткового обґрунтування.

5. Напрацювання здобувачки, викладені у підрозділі 3.2 дисертації щодо ефективності використання «мертвого» капіталу потребують додаткової аргументації, а також пояснення їх ув'язки з отриманими результатами аналізу, викладеними у розділі 2 дисертації.

6. Володимир Ковалів, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління, економіки та права Львівського національного університету природокористування. Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Ірині Явній ступінь доктора філософії з галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____

Ігор ЯЦІВ

(підпис)

